

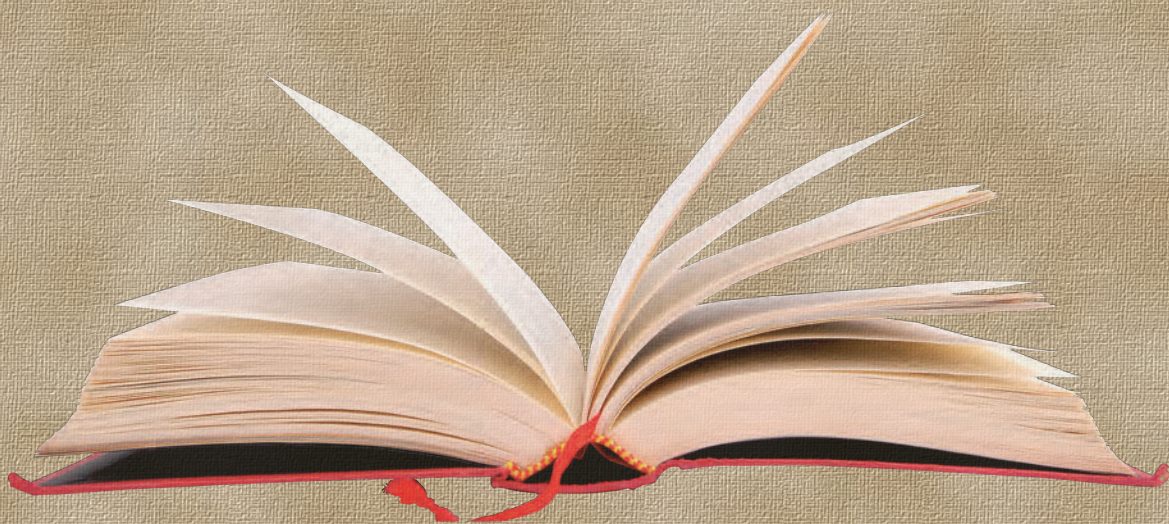
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП

ВОСПИТАНИЕ

ФАКУЛТЕТ ЗА
ОБРАЗОВНИ НАУКИ

СПИСАНИЕ ЗА ОБРАЗОВНА ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА

год. 9, бр. 13, Штип 2014

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

ВОСПИТАНИЕ
списание за образовна теорија и практика

Штип, 2014

ВОСПИТАНИЕ
списание за образовна теорија и практика
год. 9, број 13
2014 год.

За издавачот:

проф. д-р Соња Петровска, декан

Издавачки совет:

проф. д-р Саша Митрев
проф. д-р Блажо Боев
проф. д-р Емилија Јаневиќ-Ивановска
доц. д-р Кирил Барбареев

Уредувачки одбор – Editorial Board:

проф. д-р Блаже Китанов
проф. д-р Емилија Петрова-Горѓева
проф. д-р Соња Петровска
проф. д-р Снежана Ставрева-Веселиновска
проф. д-р Снежана Јованова Митковска
проф. д-р Снежана Мирасчиева
проф. д-р Владо Петровска
доц. д-р Трајче Стојанов
пом.асс. м-р Јадранка Рунчева
доц. д-р Трајче Стојанов
доц. д-р Деспина Сивевска

Главен уредник и одговорен уредник – Editor in Chief:

проф. д-р Емилија Петрова-Горѓева

Јазично уредување - Language Editor:

Даница Гавриловска-Атанасовска (македонски јазик)
м-р Снежана Кирова (англиски јазик)

Техничко уредување – Technical Editing:

Славе Димитров
Благој Михов

Рецензенти:

проф. д-р Снежана Јованова-Митковска
проф. д-р Снежана Мирасчиева
проф. д-р Соња Петровска
проф. д-р Снежана Ставрева-Веселиновска
проф. д-р Емилија Петрова-Горѓева
доц. д-р Трајче Стојанов
доц. д-р Зоран Здравев

Редакција и администрација – Editorial Office:

Бистра Василева-Ушинова
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Факултет за образовни науки
ул. „Крсте Мисирков“ бб
п.фах 201, 2000 Штип,
Р.Македонија
e-mail: vospitanie@ugd.edu.mk
++389 32 550 500

СОДРЖИНА

д-р Блаже Китанов Македонија е судбина на светот - светот е судбина на Македонија	5
д-р Снежана Мирасчиева Рефлективноста на одделни теориски учења врз моделирање на ефективна воспитно-образовна комуникација	11
д-р Емилија Петрова-Горѓева Фактори на меѓучовечкиот однос - како императив за успешно воспитно делување	19
д-р Владо Петровски, м-р Даниела Коцева Семејното насилство - социјална појава на денешницата	35
д-р Кирил Барбареев Иницијалното образование на воспитувачите и учителите во Холандија - Педагошки факултет (PADAGOGISCHE ACADEMIE) во Гронинген	43
д-р Снежана Јованова-Митковска Стручни, научни трудови - методолошки упатства	55
д-р Снежана Ставрева - Веселиновска Ставови на студентите од студиската програма Биологија на Факултетот за природни и технички науки за својата практична оспособеност за реализирање на настава по биологија во деветгодишното основно образование	67
д-р Драгана Кузмановска, м-р Снежана Кирова, м-р Биљана Петковска Три методи за учење на новите генерации	87
Бисера Петковска, д-р Благој Делипетрев, д-р Зоран Здравев Масовни отворени онлајн курсеви (MOOK)	95
м-р Ленче Насев, м-р Саша Павловиќ Компаративна анализа на курикулумот во Република Македонија и Република Српска на примерот: анализа на наставните програми по музичко од I до III одделение	105
м-р Даринка Маролова Модерни наставни принципи во наставата по германски како странски јазик	117

УДК: 37.016:78(497.7:497.11)

Оригинален научен труд
(Original research paper)

М-р Ленче Насев
Факултет за музичка уметност
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
М-р Саша Павловиќ
Академија за уметност,
Универзитет во Бања Лука

**КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА КУРИКУЛУМОТ ВО
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА СРПСКА НА
ПРИМЕРОТ: АНАЛИЗА НА НАСТАВНИТЕ ПРОГРАМИ ПО
МУЗИЧКО ОД I ДО III ОДДЕЛЕНИЕ**

Апстракт

Во трудот се анализира и компарира курикулумот од општото основно образование во наставата по музичко од I до III одделение во две држави: Република Македонија и Република Српска. Анализата ќе ги опфати следниве елементи: застапеноста на бројот на часови (неделно и годишно), целите и содржините. Целта на трудот е да се согледаат сличноста и разликите на концептот и структурата на наставните планови и програми за I, II и III одделение по музичко во Република Македонија и Република Српска преку кои ќе се создаде основа за нивно подобрување во иднина.

Клучни зборови: *наставен план, наставна програма, цел на наставата по предметот Музичко образование, образовни постигнувања.*

**COMPARATIVE ANALYSIS OF CURRICULUM OF REPUBLIC OF
MACEDONIA AND REPUBLIC OF SRPSKA EXAMPLE OF THE
ANALYSIS OF TEACHING PROGRAM DOCUMENTS OF MUSIC
FROM I TO III GRADE**

Abstract

This paper analyzes and compares the general curriculum of primary school in music, from I to III grade in the two countries: the Republic of Macedonia and the Republic of Srpska. The analysis will include the following elements: the number of hours (weekly and yearly), aims of the subject and content state in documents. The purpose of the paper is to see the similarity and differences of the concept and structure of curricula for I, II and III grade of music in the Republic of Macedonia and the Republic of Srpska that will create the basis for their improvement in the future.

Key words: *teaching plan, teaching program, aims of the subject, education attainments.*

Вовед

Во рамките на основното образование учениците стекнуваат заења, вештини, способности и навикви преку кои се оспособуваат за самостојно формирање на мислења и ставови.

Преку изучување на музиката како предмет, кај учениците се поттикнуваат позитивните емоции, креативноста, самостојноста, тимската работа, културата на однесување и музичко изразување.

Основното образование во Република Македонија и Република Српска е задолжително. Тоа е организирано во три воспитно образовни периоди и тоа: од I до III, од IV до VI и од VII до IX одделение. И во двете држави, започнувајќи од својата шеста година, детето активно се вклучува во долготраен и плански процес, преку кој стекнува систематизирани знаења од разни области вклучувајќи ја и музиката, сè до IX одделение.

Преку преглед и анализа на основните документи од општото основно образование во наставата по предметот Музичко образование од I до III одделение во Република Македонија и Република Српска ќе се утврдат разликите и заедничките точки во однос на: застапеноста на бројот на часови (неделно и годишно), целта на предметот, наставните теми, бројот на часовите на секоја од темите, интеграцијата со предметите кои се застапени во наставниот план, содржините. Компаративната анализа ќе придонесе да се согледаат сличностите и разликите во концептите на наставните планови и програми од двете држави, што ќе овозможи нивно подобрување во иднина.

Програмската поставеност на наставните теми, содржини и активности по предметот Музичко образование од I до III одделение во Република Македонија

Во Република Македонија во наставниот план од I до III одделение предметот Музичко образование е застапен со два часа неделно, односно 72 часа на годишно ниво. Во наставните програми од I до III одделение се предвидени следниве наставни теми: Пеење, Музика и движење, Слушање музика, Свирење на детски музички инструменти, Основи на музичката писменост и Основи на детското музичко изразување и творење.

Главни цели на предметот за овој развоен период (од I до III одделение) се: ученикот да се воведо во спознавањето на музичко-изведувачките активности (пеење, свирење на детски музички инструменти, музичко-ритмички активности) и во слушањето музика; да ја доживее убавината на

музиката; да се поттикне да пее, свира, игра, слуша музика; да се ослободи од стрес, емоционална напнатост преку слушање музика и музичко изразување; да покажува интерес и желба за изведување на музичките активности; да стекне самодоверба во изршувањето на музичките активности (ориентација во простор, координација на движењата, запазување и менување на редоследот на движењата, извршување на целовита психомоторна активност); да развива аудитивна перцепција, да го открива и почитува сопственото музичко изразување и да го почитува музичкото изразување на другите; да се запознае со детски песни, кратки вокално-инструментални творби и дел од народното музичко творештво; да ги слуша внимателно искажувањата на другите (упатствата на наставникот, идеите на соучениците); да се поттикнува за работа во пар и во група; да ги разбира и прифаќа правилата на однесувањето во колективните музички активности, како и во потесната и пошироката средина (одделението, училиштето); да се воведува во користењето на информатичката компјутерска технологија во музичкото изразување).

Табела 1. Наставни теми и број на часови во I и II одделение во Република Македонија

Теми во I и II одделение		Број на часови неделно
1.	Пеене	20
2.	Музика и движење	25
3.	Слушање музика	12
4.	Свирење на детски музички инструменти	4
5.	Основи на музичката писменост	3
6.	Основи на детското музичко изразување и творење	8
Вкупно часови годишно		72

Табела 2. Наставни теми и број на часови во III одделение во Република Македонија

Теми во III одделение		Број на часови неделно
1.	Пеене	19
2.	Музика и движење	19
3.	Слушање музика	12
4.	Свирење на детски музички инструменти	8
5.	Основи на музичката писменост	6

6.	Основи на детското музичко изразување и творење	8
	Вкупно часови годишно	72

Во структурата на наставната програма во Република Македонија темите за секое одделение посебно се одвоени. Во табеларниот приказ се опфатени: целите на наставата, содржините, поимите, активностите и методите.

Во првата наставна тема Пеење во I и II одделение застапени се содржините: звуци, правилен пејачки став, ритам, пеење. Во III одделение спаѓаат: пеење на песни по слух со опсег од до¹ до до² (детски, уметнички, народни песни поврзани со државни и верски празници) и пеење на елементарни мелодиски вежби по ноти со употреба на сол¹ и ми¹ во траење на половини и четвртини.

Во рамките на оваа тема активности кои треба да се спроведат се: вежби за правилно пеење, држење на телото, вежби за дишење (да пее без напрегање, умерено, без гримаси, без дигање на рамена, без викање); изведба на броеници и брзозборки со точен ритам и јасна дикција; пеење песни различни по содржина и карактер (пеење песни за годишни времиња, детски песни, народни песни), пеење на песни со различни содржини од с¹ од а¹, пеење на бројалки преку кои се осознаваат нотните вредности половина и четвртина; детски песни и народни песни преку кои се развива опсегот на гласот од до¹ до до²; пеење на кратки мотиви во кои се изговараат имињата на тоновите сол¹ и ми¹; пеење на елементарни мелодиски вежби и песни по ноти со тактирање.

Во втората наставна тема Музика и движење во I одделение се опфатени содржините: музичко-ритмички чекорења, музички игри и танцување. Во II и III одделение е додадена и содржината елементарни музички драматизации.

Меѓу предвидените активности спаѓаат: изведба на музичко-ритмичките чекорења (чекорење, марширање, потскокнување); изведување на потскокнувања со музичка придружба; комбинирање на чекорења и потскокнувања; учество во музички игри; изведба на елементарни танци и ора, драматизации на одредена песна или инструментална композиција (*Валц на цвеќињата* од Петар Илич Чајковски, *Дивиот јавач* од Роберт Шуман), танцување на валцер; учество во драматизацијата *Пеце и волкот* од Сергеј Прокофјев.

Третата наставна тема Слушање музика во сите три одделенија ги опфаќа содржините: слушање звуци од природата и околината, слушање вокална и инструментална музика, слушање музички фолклор.

Како активност предвидено е: слушање и имитирање на звуци од природата и околината, препознавање и именување (пријатни и непријатни звуци) преку слушање на пеењето на птиците, сопирање на автомобил, шумолење на лисјата, грмотевици, шкрипење на столче; воочување на вокална, инструментална и вокално-инструментална музика; слушање на *химната на Република Македонија*; слушање на *Лет на бумбарот* од Николај Римски Корсаков; слушање на *Билјана платно белеше*; слушање на *Право оро*, слушање класична музика *Мала ноќна музика* од Волфганг Амадеус Моцарт, *Музичка сликовница* од Тома Прошев, *Младински албум* од Властимир Николовски; слушање песни и ора од различни етнички заедници; слушање музика во која се вклучени различни инструменти: пијано, виолина, флејта, гајда, тапан, кавал, слушање на *Карневал на животните* од Камил Сен-Санс од која композиција посебно се обработуваат *Кенгурите* и *Народот со долги уши* во кои се воочуваат промените во темпото и динамиката; слушање на *Пеце и волкот* од Сергеј Прокофјев; преку слушање на музика; слушање на музички дела или фрагменти преку кои ученикот се запознава со звучноста на инструментите: хармоника, флејта, барабанче, гитара, дајре.

Во наставната тема Свирење на детски музички инструменти во I одделение застапени се содржините: ритам, запознавање со детските музички инструменти и свирење на детски ритмички инструменти. Во II и III одделение додадена е и содржината придружба на песни и кратки ритмички мотиви со детски музички инструменти.

Предвидени се активностите: изведување на ритмички мотиви со плескање на рацете, тропање со нозете, чукање со две моливчиња; испитување и откривање на звучните својства на инструментите направени од пластични чаши наполнети со ориз, каменчиња и грав; откривање и разликување на детските ритмички инструменти; свирење на детски ритмички музички инструменти, придружба на песна со ритмички детски музички инструменти: триангл, стапчиња, чинели, тропалки, барабанче, свирење на детски мелодиски музички инструмент – металофон.

Петтата тема Основи на музиката писменост во I одделение ги опфаќа содржините: основни видови на темпо (брзо-бавно) и основни видови на динамика (силно-тилко). Во II одделение се застапени: регистар (високо и ниско) и визуелно графичко претставување на ритам, додека во III одделение е вклучена содржината елементи на нотно писмо: нота, петолиније, виолински клуч, поставување на тоновите сол¹ и ми¹ на петолинието.

Предвидено е содржините да се реализираат преку активностите: воочување на разликите во темпото (брзо-бавно) преку слушање на музика,

преку споредба на животните зајак-полжав; препознавање на основните видови динамика (силно-тивко) преку детска игра скриен предмет (веќе научена песна се пее тивко кога ученикот кој го бара скриениот предмет е оддалечен, а се пее силно кога се приближува до него), препознавање на високи и ниски тонови преку музички примери; препознавање на кратки и долги траења на нотите и нивно претставување со графички симболи, слики, предмети, запознавање со елементите на нотното писмо: нота, петолиније, виолински клуч; вежби за пишување на виолински клуч и ноти.

Во последната тема Основи на детско музичко изразување и творење се вклучени содржините: креативно изразување преку пеење со движење и свирење, ликовно изразување на впечатоците од слушаната музика.

Активности кои треба да се спроведат се: истражување на сопствениот глас; учество на учениците кои наместо со говор одговараат со пеење, креативно изразување преку корелација со предметите Ликовно образование, Македонски јазик и Физичко образование ученик на одредена музичка содржина да обмислува сопствена кореографија; креативно изразување и творење на слушаните песни и музички примери; учество во игри и драматизации; учество во игри во кои учениците наместо со зборување одговараат со пеење; учество во активности преку сопствено изразување на впечатоците од слушаната музика.

Програмска поставеност на наставните теми и содржини по предметот Музичка култура од I до III одделение во Република Српска

Во Република Српска во наставната програма за I одделение предметот Музичко образование е интегриран во рамките на предметното подрачје *ритмика, спорт, музика*. Во ова подрачје генерално се издвоени три програмски содржини и тоа: 1. Движење и игри во природата (2 часа неделно), 2. Пееме, свириме и игrame (2 часа неделно) и 3. Се натпреваруваме: елементи на спортските игри (1 час неделно).

Општи цели и задачи за програмската содржина Пееме и свириме се: развивање на интерес, љубов и почит кон музичката и танцовачка уметност, поддршка на развојот на способностите, целосно доживување преку игра и песна, движење и танц, запознавање и користење на можностите на сопственото тело како инструмент на изразување на движењето, неговото правилно држење, грациозност во одењето, изразноста, убавината и складноста на движењето збогатени со музика; способност за изразување на емоции со движење и елементарно разбирање на балетската уметност, ритмичката прецизност, координација и култура на движењето, нивна складност, леснотија и слобода во изразувањето на музичкото доживување, ориентација во просторот и способност за

владеење со него; задоволување на потребата за активно доживување на музиката и движењето и воспоставување на правилен однос кон народната музика и фолклор; усвојување на достапни техники на музичкиот израз по пат на користење на сопственото тело како инструмент, различни звучни предмети, како и едноставни музички инструменти; способност за користење на инструменти за озвучување на песните и нивните делови, солистичко и заедничко (хорско) музицирање.

Како задолжителни содржини посебно се издвоени: слушање на музика, пеење и свирење, танцувачки способности. Преку нив ученикот ќе биде способен: со помош на музиката да ги збогати своите емоционални состојби, покаже интерес кон музиката, способност за нејзино внимателно слушање и доживување; ги препознава музичките стилови и жанрови, музиката како културен феномен, музичката традиција и делата од современата музичка уметност, ги препознава химната и други песни поврзани со верските празници, владее со техниката на пеење на едноставни мелодии, владее со разликување на музичката динамика, висина на тоновите, темпото, ритмот, изведувачкиот состав, карактерот и жанровите на музиката, правилностите при исполнување на мелодијата; препознава интересни поединости од животот и творештвото на некои композитори; интерес и потенцијално учество на надарените поединци во музичките манифестации; учество во заедничко пеење и играње; изведба на едноставна вокална импровизација; усогласување на гласот по висина и јачина; искористување на телото како извор на звукот; воочување и препознавање на различни шумови и тонови; свирење на едноставни импровизирани инструменти во едноставен ритам; препознавање и именување на некои инструменти; препознавање на насловот на песната врз основа на мелодијата; спонтано создавање на мелодија во текот на играта; создавање на мелодија врз основа на гласот на некои животни; импровизација на мелодијата на некои стихови, говорно пеење; симултано игра улога на креатор на танцувачките активности; елементарно познавање и разбирање на автентичниот народен мелос и фолклорното творештво; исполнување на едноставна танцувачка импровизација.

Во II и III одделение предметот Музичка култура се јавува како самостоен. Тој се реализира со еден час неделно, односно 36 часа годишно. Општата цел на воспитно-образовната работа во наставата на овој предмет е кај ученикот: преку создавање на интерес и навика за активно музицирање да се поттикнат творечките способности, когнитивниот развој што ќе придонесе за естетски и етички развој на неговата личност; да се запознае со културната традиција и современите движења во музичката уметност на својот и другите народи, да се запознае со основната музичка

писменост и изразни средства, со слушање и разбирање на музичките пораки на уметничките дела да се придонесе кон развој на музичкото мислење.

Табела 3. Наставни теми и број на часови во II одделение во Република Српска

Теми во II одделение		Број на часови неделно
1.	Слушање музика	12
2.	Пеење и свирење на песни по слух и воведување во основите на музичката писменост	10
3.	Музички игри	9
4.	Детско творештво	5
Вкупно часови годишно		36

Табела 3. Наставни теми и број на часови во III одделение во Република Српска

Теми во III одделение		Број на часови неделно
1.	Слушање музика	15
2.	Пеење и свирење на песни по слух и воведување во основите на музичката писменост	15
3.	Музички игри	4
4.	Детско творештво	2
Вкупно часови годишно		36

Во табеларниот приказ на целосната структура на наставната програма се опфатени: темите и наставните единици, бројот на часови, очекувани резултати и насоки за наставниците.

Во наставната програма за II и III одделение се предвидени следиве теми: Слушање музика, Пеење и свирење на песни по слух и воведување во основите на музичката писменост, Музички игри и Детско творештво.

Во рамките на темата Слушање музика во II одделение спаѓаат наставните единици: *Моја Република и химна на Босна и Херцеговина, химна на Свети Сава; М. Илић-Бели Пјесма радости Европе, Ж. Б. Лили Додека месечината свети, П. И. Чајковски Марш на дрвените војници од Детскиот албум, К. С. Санс Кокошка и петли и Магариња од Карневал на животните.*

Преку совладување на предвидените содржини ученикот ќе ги препознае химната и зададените композиции, ќе го осознае солистичкото и групно музицирање и ќе ја препознае вокалната, инструменталната и вокално-инструменталната музика.

Во наставната тема Пеење и свирење на песни по слух и воведување во основите на музиката писменост се предвидени единиците: народни песни, песни од домашни композитори и песни од странски композитори.

Ученикот преку нив ќе се оспособи да пее песни, да разликува песни и да ја разликува должината и јачината на тоновите (високи-ниски, долги-кратки, силни-тивки).

Во третата Музички игри се опфатени единиците: *Фурнација, Добро вечер Сосетке, Есен, Врба и Лисица и кокошка*. Преку нив ученикот ќе интерпретира песни и игри преку кои ќе стекне навика за социјализација, рамноправност, колективност.

Во последната тема Детско творештво е оставено наставникот сам да ги креира наставните единици преку кои ученикот ќе се оспособи да интерпретира мелодија на зададен текст, ќе го изрази говорот со помош на музиката и другите уметности.

Во III одделение како задолжителни дела во темата Слушање музика се предвидени: Ј.Брамс - Приспивна, Р. Шуман - Марш од Албум за млади, З. Вауда - *Снегулки*, Н. Херцигоња - Мали ѓачки валцер, К. С. Санс - Кукавица и Птици од Карневала на животните, Ж. Ф. Рамо - Кокошка за клавсен, Р. Шуман - Дивиот јавач и Ловечка песна од Албумот за млади, В. А. Моцарт - Турски марш III став из клавирске сонате во А дур, Ф. Шуберт- Приспивна, Музика од филмот Мери Попинс.

Преку нив ученикот ќе се оспособи: да ги препознае детските, женските и машките гласови, да ги препознае детските и мешаните хорови, да ги препознае инструментите на кои се исполнуваат композициите.

Во наставната тема Пеење и свирење на песни по слух и воведување во основите на музиката писменост се опфатени содржините: химна, песни од домашни композитори и народни песни.

Ученикот ќе ги препознае научените песни, химните, рефрените, ќе го разликува траењето на тоновите, јачината, појата и висината, ќе го воочи темпото.

Со содржините од третата тема Музички игри (Берам, берам грозје, Чисто дете, Пролет) ученикот ќе се оспособи да пее и игра музички игри, развива култура на движење, говор и пеење, ги запознае народните обичаи.

Структурни и содржински разлики на наставните програми

Бидејќи задолжителното образование и во двете држави, Република Македонија и Република Српска, опфаќа иста хронолошка возраст на учениците, овозможен е единствен пристап на компарација на наставните програми.

Гореизложениот приказ на наставните програми во двете држави покажува дека музичкото образование како предмет во рамките на курикулумот се разликува во: организацијата (самостојност/интегрираност), бројот на часови, името на предметот, целите и содржините.

Прва и највпечатлива разлика е табеларниот приказ на темите. Во Република Македонија тој е даден како четири посебни колони во кои: во првата се наведени целите за соодветното одделение, во втората содржините, во третата поимите и во четвртата активностите и методите. Во Република Српска табеларно се прикажани: темите со наставните единици, бројот на часови по теми очекувани резултати и насоки за наставниците.

За разлика од Република Македонија каде што предметот се јавува како самостоен со 2 часа неделно, 72 на годишно ниво во сите три одделенија, во Република Српска во прво одделение тој е интегриран во рамките на други предметни подрачја, додека бројот на часови во второ и трето одделение е намален на 1 час неделно, 36 годишно.

Покрај бројот на часови, во наставните програми во Република Српска, помал е и бројот на наставни теми. Највпечатливо е делумното отсуство на наставната тема Свирење на детски музички инструменти (ритмички и мелодиски). Во Република Македонија таа е издвоена и континуирано се развива низ трите одделенија со постепено воведување на ритмичките и мелодиските Орфови инструменти. Во Република Српска се појавува во склоп на содржината Свирење во прво одделение, додека во второ и трето одделение е интегрирана во наставната тема Пеење и свирење на песни по слух и воведување во основите на музичката писменост. Во рамките на оваа тема општо е посочена употребата на Орфовиот инструментариум само во прво и трето одделение.

И покрај тоа што во Република Српска, темата Основи на музичката писменост спаѓа во склоп на наставната тема Пеење и свирење на песни по слух и воведување во основите на музичката писменост во второ и трето одделение, во неа не е опфатено запознавањето на елементите на нотното писмо. Во Република Македонија оваа тема е издвоена посебно. Во трето одделение учениците ги усвојуваат содржините поврзани со елементите на нотното писмо: нота, петолиније, виолински клуч, поставување на тоновите сол¹ и ми¹ на петолинието.

За разлика од Република Српска, во наставните програми на Република Македонија во кои се дефинираат главните цели на предметот, видливо отсутствува целта со која се укажува на комплексното влијание на музиката врз когнитивниот, социјалниот, моралниот и психомоторниот развој на ученикот.

Како заедничка цел за развојниот периодот од I до III одделение во Република Македонија е дадено користењето на информатичко-компјутерската технологија во музичкото изразување, кое понатаму во ниту една од наставните програми не се сретнува како содржина, активност и метода која е поврзана со реализацијата на оваа цел. Во Република Српска не е спомната ваквата можност на музичко изразување.

Во наставните програми и во Република Македонија и во Република Српска е воочлива тенденцијата на флексибилна настава по предметот Музичко образование. За успешна реализација на целите и содржините во рамките на програмските теми од наставникот се очекува креативност, способност, знаења, умеања, самостојна работа.

Заклучок

Преку приказот и анализата на наставните програми по Музичко образование во двете држави делумно се согледаа: концептот, структурата и содржината на наставните програми, како и разликите на наставните содржини кои се изучуваат во првиот воспитно-образовен период од I до III одделение.

Се надеваме дека овој труд ќе претставува основа за создавање на слични трудови, кои ќе претставуваат поттик преку кој ќе се укаже на потребата од континуирано подобрување и усовршување на наставните планови и програми, со цел предметот Музичко образование да ја оствари вистинската улога во психофизичкиот развој на учениците и во Република Македонија и во Република Српска.

Користена литература

- Наставни програми за музичко образование од I до III одделение*, 2007. Министерство за образование и наука на РМ, Скопје, БРО.
- Наставни план и програм за основну школу (прва тријада)*, 2009. Министерарство просвјете и културе Републике Српске, Бања Лука.
- Национална програма за развој на образованието во Република Македонија од 2005 до 2015 година*, 2005. Министерство за образование и наука.
- Талевски Владимир, 2009. *Степенот на компатибилност на нормативно-програмскиот, дидактичко-методскиот и практичниот аспект на реализација на наставата по музичко образованието од I до III одделение*, докторска дисертација во ракопис, Скопје, Факултет за музичка уметност.